

Реферат на тему: "Творчість Ліни Костенко"

Ліна Костенко

Бувають, може, й кращі голоси,
Але такого другого немає.
(Ліна Костенко)

Епіграфом до свого реферату я взяла слова з історичного роману Ліни Костенко "Маруся Чурай". Вони відносяться до Марусі, визначають її незвичайний дар. А в моїй уяві в самій Ліні є теж щось від Марусі Чурай.

Нещодавно я перечитала збірники віршів Ліни Костенко, познайомилась з її життям, літературною критикою на її поетичні твори.

І вималювався мені досить чітко образ поетеси, відомої світові. Що вражає в Ліні Костенко?

Перш за все – високий рівень думання. Долання висоти, що стало нормою. Її творчість – приклад шляхетного служіння поезії. Дивує сила характеру. В її останніх збірниках ніякої кон'юнктури, немає в неї віршиків – паровозиків. Вона вимовчала своє право сказати: "Мого народу гілочка тернова". Думаю, що без таких людей, як Ліна Костенко, всі розмови про високе призначення поета – тільки красиві слова.

І ще ось що. Сучасна поезія шукає нових виражальних можливостей. Стресовий досвід людини ядерної епохи неспівмірний з досвідом її попередників. Ніколи ще поезія не була такою всесильною ... і безсилою. Зрушилися пласти свідомості. Зміщуються уявлення про самі форми існування матерії – про час і простір. Прикро те, що поезія часто сьогодні відходить від свого коріння – села, від свого родоводу. Не дай Бог, прийде такий час, коли зупиниться критичне перо. В цьому зв'язку творчість Ліни Костенко має значення принципове:

Голос криниці, чого ж ти замовк?

Руки шовковиць, чого ж ви заклакли?

У віршах поетеси мою увагу привертає історична тема, історична пам'ять. Талановита поетеса не зрушує коріння, розуміючи його значення в розвитку духовності, національної культури. Це тільки ремісник пише про все, а Ліна – про важливе:

Далекий світ, купецька одісея

Хмільне старе вино старовини.

Ім'я Ліни Костенко – як прапор нашої поезії. Нашій літературі пощастило, що є в ній постать, яка життям і творчістю утверджує благородство вищих мистецьких принципів. В її віршах – єдність характеру і слова:

Я трохи звір, і я не люблю неволі,

Я вирвуся, хоч лапу відгризу.

Як сильно сказано! Така розплата за поривання, зухвалість думати, дерзновенність та глибину думок.

Мені здається, що в поняття любов поетеса вкладає новий зміст.

Любов діяльна для неї – це любов-ненависть до всього, що гальмує розвиток духовності. Ліна Костенко прокладає свій шлях крізь болота, вона – за незалежність таланту:

Поет не може бути власністю.

Це так йому вже на роду.

Не спокушайте мене гласністю,

Я вдруге в пастку не піду.

Їй хочеться дивитися на світ відкритими очима, які не закриває пелена:

... все залежить

від людських зіниць –

в широких відіб'ється вся епоха,

у звужених – здрібовисько дрібниць.

Можна багато ще говорити про Ліну Костенко. Незабутнє враження справляють її поезії "Пастораль XX сторіччя", "Доля", "Ліс", "Біла симфонія", "Балада моїх ночей", "Давидові псалми" тощо.

Та про який би твір ми не говорили, бачимо, що перед нами справжній лірик, у якого так майстерно поєднується мудрість і пристрасть, чарівна легкість і філософська глибина, роздуми і узагальнення. І все це заради людини, заради її майбутнього:

Я сповідую віру,

В якій оточують німбом не святих,

Не пророків, а просто щасливих людей.

Ліна Костенко – це не тільки чесний, а й безстрашно цікавий й напружено мислячий митець. Тому-то їй затісні рамки ідилії, пасторалі. Вона "збурунює" ці жанри з середини.

"Пастораль XX сторіччя" – так називається один з її віршів. Три пастушки – "кирпаті сільські аргонавти" – знайшли і розібрали гранату. Вибух...

...І несли їх діди, яким не хотілося жити.

Під горою стояла вагітна, як поле, мати.

І кричала та мати:

-Хоч личко його покажіть...

Поетові – традиційно – надаються повітряні володіння. Але, можливо, те, що нам здається летом, теж оранка? Можливо, небо – "голуба земля", яку ластівки зрізують, не маючи плуга, своїми гострими крилами? Поет обробляє свої небесні володіння з селянським сумлінням.

І в поета має бути свій дім.

"Де ви живете?" – це, можливо, єдине запитання, яке варто ставити поетові. Адже це запитання і про джерела, і про коріння, і про те, що тримає в житті, надає сили для лету...

Людині може бути тісно у Всесвіті, але не в себе під дахом. Дім – світ, коли це справдешній дім...

Стара дзвіниця й досі ловить гави.

Танцює ціп на житньому току.

Ну що мені магнолії, агави?

Я поцілую мальву у щоку, —

з м'якою усмішкою пише Ліна Костенко. І розумієш, що її поетичний дім міцно і надійно обжитий. Їй добре тут, "над берегами вічної ріки", в борах, "таких сосонових", у селах, це вінки із бурштинових цибулин прикрашають кожний тин, на чернігівській дорозі, де

Від магістралі за два метри

уся закутана в що є,

сидить бабуса, як Деметра,

у відрах моркву продає...

Є особливості поетичного зору. І слуху. Коли Ліна Костенко, з незмінною ніжністю поцілувавши в щоку мальву, на якийсь час опиняється в Європі, перед світанком у модерному готелі її будить "якийсь космічний звук":

А то звичайний європейський дядько

косив у нас під вікнами траву.

Свист коси, що зрізає траву, — звичайний "сільський звук", — тут, під вікном сучасного готелю в Європі, справді може видатися за "космічний" з несподіванками. Але я не здивувалася б, якби, визирнувши у вікно, Ліна Костенко побачила не тільки "звичайного європейського дядька", а і ціп, що танцює на току, і мальву... Бо коли поет так відчуває, любить і розуміє природу, вона йде за ним. У Ліни Костенко свій внутрішній світ. І вона всюди лишається вірною собі.

Ліна Костенко взяла на себе обов'язок поставити свого сучасника перед нормами, що їх виробляло людство впродовж століть, задуматися над сутністю власного життя, зосередитися на усвідомленні себе сином української землі. Гостро, безкомпромісно, не відступаючи від своїх ідеалів, осмислює вона у поетичних творах сучасні проблеми, пов'язані з духовним занепадом людей. Картає яничарство, зраду, відступництво. Звичайно, у зв'язку з своєю позицією поета-патріота Ліна Костенко перебувала в опозиції до офіційних властей тоталітарного радянського суспільства. Девізом цього протистояння були слова:

Митцю не треба нагород,

Його судьба нагородила.

Коли в людини є народ,

Тоді вона уже людина.

У своїх поезіях Ліна Костенко бачить конкретних винуватців моральної і духовної деградації людей. Це – "номенклатурні дурні, бюрократи, пласкі мурмила в квадратурі рам", тобто вся радянська система. За вказівним порухом диригентської палички комуністичних ідеологів з'являються "мастаки пристосувати крок", люди безініціативні,

кволі. Про них поетеса пише:

Тупої ремигайлівки воли!
Вам залигали душу недоріку
Ви калабані страху розвели
На всіх духовних магістралях віку.

З великою тривогою Ліна Костенко закликає нас жити у злагоді й любові. Як заповіт, звучать її слова: "Не відступитися і не покласти лжу на струни". Не можна зрікатися високих ідеалів наших предків, власної культури і мови. Проблеми мови порушені поетесою у кількох її віршах. Найдраматичнішим у поезії "Біль єдиної зброї" є те, що рідній "трагічній мові" труну "не тільки вороги, а й діти власні тешуть". Отаких безбатченків чимало ще й сьогодні "на нашій - не чужій землі". Названа поезія сильна вірою поетеси в те, що дух народу і її мову не вбити нікому:

Безсмертна мова! Ти смієшся гірко.
Ти ж в тій труні й не вмістишся, до речі.
Вони ж дурні, вони ж знімали мірку
З твоїх принижень - не з твоєї величі.

У поезії "Заворожи мене, волхве!" поетесу зацікавило питання, "що писав би Шевченко в 33-37 роках?". Звичайно, що поетеса не піддає сумніву стійкість Шевченка, його моральний дух. Тому, на її думку, "побувавши на Косаралі, побував би ще й на Соловках". У поезії авторка йде за ходом історії:

Загартований, заградований,
прикиданий землею, снігами, кременем,
досі був би реабілітований
Хоч посмертно, — зате своєчасно

А як же сприйняли у 30-х утиски та репресії Косинки, Куліша, Курбаса їх сучасники? Мовчки. Промовчали кривду, заподіяну Стусові, Світличному, Снегірьову, Литвину, Тихому у 60-х. "Як мовчання душу уяремлю, то який же в біса я поет", — нагадує поетеса собі про свою громадянську совість. І квіти від неї падали під ноги шістдесятникам у залі суду, звідки її виводили силоміць радянські міліціонери.

Поезія Ліни Костенко застерігає нас від втрати своєї історичної пам'яті. Особливо виразно ця думка звучить у її романі у віршах "Маруся Чурай". Образ Марусі зливається з образом України, що сигналізує через століття: пам'ятайте нащадки, свою славу історію, і лише тим будете сильні і знані у світі.

Поезія Ліни Костенко художньо осмислює загальнолюдські вартості, примушує задуматись над тим, що залишає по собі людина. Думки про справжні цінності, про сенс у житті, духовність і бездуховність порушено у вірші "Вже почалось, мабуть, майбутнє". Тут читаємо: "Шукайте посмішку Джоконди, вона ніколи не мине". Розуміючи швидкоплинність матеріальних цінностей, завжди треба пам'ятати про духовні: красу, мистецтво, любов до людей, любов і вірність батьківщині.

Безкомпромісність - це пароль поезії Ліни Костенко. Її поезія - це концентрація мислі, суворість, сучасність. У поетеси немає запопадливого спрощення словника.

Перш за все, це приклад шляхетного служіння літературі, це строгий смак. Характерна риса всієї поезії Ліни Костенко – людинознавство у двох вимірах: Ван Гог, Катерина II, А. Блок, Ж. Д'арк, а з другого – батько, мати, дід.

Книжки Ліни Василівни Костенко повертають нам віру в слово. І зайве нагадувати, що позиція поета учила і учить бути вірним своєму таланту і покликанню за будь-яких обставин. Бо, як пише вона в одному з віршів, — "Ще не було епохи для поетів..."

Усім цим і дорога для нас Ліна Костенко – наша сучасниця.

Список використаної літератури:

1. Поезія Л. Костенко, О. Олесь, В. Симоненко, В. Стус. — К.: Наукова думка, 1998.
2. Українська література XX сторіччя: Навчальний посібник для вчителів та учнів 10-11 класів середніх шкіл. – К.: Український письменник, 1993.
3. 250 кращих творів з української літератури. – Харків: Основа, 1997.
4. Нечволод Л.І. Посібник-порадник з української літератури для старшокласників та абітурієнтів: – Харків.